

ETH DIARI

Numerò 205
dimèrcles 8 de seteme 1999

HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

A COMENÇAT ERA HÈSTA MAJOR DE VIELHA

Es Reines e es sues Damisèles en Ajuntament de Vielha.

Ath hons dera fotografia, començant pera quèrra, era Dama d'aunor **Rebeca Díaz**, ath hons en centre era Reina des Hèstes, **Vanessa Vicente** e ath sòn cant era Dama d'aunor **Mª Jose Navarri**. Deuant, començant tanben pera quèrra, era Dama d'aunor infantil, **Alba Díaz**, en centre era Reina infantil, **Paula Pierna** e ath sòn cant **Jana Estrada**.

Desfilada pes carrèrs de Vielha.

Es Reines e es sues Damisèles acompanyades pera banda de musica Musical Alegria e genets dera Escola d'Equitacion dera Val d'Aran

DARRÈRA ORA

UA NAUA CATASTRÒFA PER UN TÈRRATRÈM PROVÒQUE 30 MÒRTS EN ATÈNES

Un tèrratrèm de 5,9 grads ena escala de Richter secodic ager un airau propèr ath caplòc grèc, Atènes.

Eth seïsme, que passèc tath torn des dues dera tarde, ei eth mès important agut ena region d'Atènes d'ençà de 1981, e segontes es darrèrs donades a provocat dejà 30 mòrts e 50 herits, ath delà der esbaus de mès de cent edificis, dejós des quaus i poderie auer fòrça gent josterrada.

INTERIOR DECIDÍS APROPAR A 105 PRESOÈRS D'ETA UN AN DEMPÚS DETH COMENÇAMENT DERA TRÈVA

Eth Ministèri d'Interior a pres era decision d'apropar a 105 presoèrs d'ETA entà centres penitenciaris mès propèrs as sòns lòcs d'origina, includint es deth País Basc, en apropament mès important entad açò qu'ei ath nombre de reclusi.

Segontes informe eth Ministèri d'Interior, aguest departament a balhat, a trauèrs dera Direccion Generau d'Institucions Penitenciaris, eth tresau grad (regim dubèrt) a cinc intèrns d'ETA qu'en aguesti moments se trobuen en dusau grad e sus es quaus existissen prepauses de progression des juntes d'interament des centres a on complissen condemna.

Aguestes mesures son adoptades pògui dies abantes deth primèr aniversari dera trèva d'ETA, eth pròplèu 16 de seteme.

Es critèri agudi en compde entad aguesta decision son qu'es afectadi auessen complit ua part importanta dera sua condemna e primar er apropament d'un totau

de 69 intèrns, classificadi en dusau grad, tamb ua conducta normalizada e que participan enes diuèrses activitats organizades pes centres, e en dus cassi s'an agut en compde rasons umanitàries. Ath delà, es mesures incidissen principalament sus intèrns penadi tamb es quaus era Administracion Penitenciària pòt auer un màger marge d'intervencion.

En repòrt as preventius, peth sòn *aforament* ara Audiència Nacionau, coma critèri generau, semble mès oportun que demoren en centres vesins ad aguesta sedença judiciau. Atau madeish, tanben se tracte de rendabilizar es naues infrastructures penitenciaris inaugurades d'ençà deth 16 de seteme de 1998.

Fin finau, s'a considerat oportun procedir ath replaçament de 33 intèrns de primèr grad en places que dèishen liures es intèrns de dusau grad entà equilibrar era aucupacion de quauqui centres.

Es decisions preses supausen, un còp hèti es traslats, que 24 intèrns son amiadi entà centres deth País Basc, enes quaus n'i aurà un totau de 85, pes 61 actuaus.

Es traslats se haràn entàs presons de Bilbao, Burgos, Nanclares (Alaba), Logronho, Martutene (Donòstia), Burgos, El Dueso (Santander), Dueñas (Palència), Mansilha (Leon), Valhadolid, Burgos, Pamplona, Vilhabona (Astúries), Avila, Sòria, Daroca (Saragossa), Saragossa e ua preson catalana.

ERA DIRECCION ESTATAU DETH PP IMPAUSE A FABREGAT COMA CANDIDAT PER LHÈIDA

Eth Comitè Electorau estatau deth Partit Popular (PP) aprovèc delànet qu'eth deputat Josep Ma Fabregat entèste era candidatura d'aguesta formacion ena demarcacion e, per tant, refuse era prepausa dera direccion provinciau entà qu'aguest lòc l'aucupèsse er avocat Jordi Montaña. Era prepausa aprovada peth Comitè Electorau de Madrid sonque ratifiquèc era decision aprovada peth Comitè Regionau de Catalonha e, per tant, avalada peth president deth PP catalan, Alberto Fernández Díaz.

Aguesta decision, que susprenec as dirigents lheidatans qu'auien apostat fòrt per Montaña, especialament José Ignacio Llorens, agudize era crisi interna en PP de Lhèida maugrat qu'era presidenta provinciau, Pilar Arnalot, volec minimizar es hèts. Arnalot confirmèc qu'eth Comitè Electorau estatau auie nomenat a Fabregat coma cap de lista per Lhèida "maugrat qu'era direccion provinciau auie prepausat a Jordi Montaña, que mos semble un bon candidat". Atau, higeç que "se d'auti comitès entenen qu'ei miellhor Fabregat, donques cap problèma, acatam era decision e mos meteram a trabalhar tot seguit entà acabar de confeccionar era lista". "Non i cau cercar mès causes", concludic.

Fabregat

RÒDA DE PREMSA D'UNITAT D'ARAN: EN TOT HÈR UN ESFÒRÇ ENTÀ DAR UA IMATGE D'UNITAT INTÈRNA

Tamb eth gèst politic "aciù non passe arren e era premsa escrita aranesa s'enganhe", se convoquèc ua ròda de premsa enes locaus d'Unitat d'Aran presidida per Emilio Medan, secretari generau deth partit; Francès Boya, secretari d'organizacion; Joan Riu, tinent d'alcalde der Ajuntament de Vielha, Francisco José *Kiko* López e García, còsso der Ajuntament de Vielha; Antonio Asensio e Josèp Maria Sirat.

Coma podetz veir, ua triga de personatges entà presidir era ròda de premsa que non escape ad arrés que siguec entà dar signes d'unitat interna e entà hè-mos veir qu'en favor deth candidat Maragall demoraràn passar es eleccions autonòmiques entà renauir personas, idies e practiques e passar factura a qui calgue. Se les veiguec fòrça illusionadi.

Se mos despartic un comunicat que reproduim intègre ara seguida:

COMUNICAT D'UNITAT D'ARAN SUS ES ELECCIONS AUTONOMIQUES CATALANES 1999

Pr'amor dera trajectòria mantenguda en aguesti darrèri ans d'estreta collaboracion damb eth PSC e de hè quauque temps damb eth moviment civic e politic Ciutadans peth Cambi, que da supòrt ara candidatura de Pasqual Maragall ara presidència dera Generalitat de Catalonha, Unitat d'Aran manifestèc eth plèn supòrt d'aguest collectiu ad aguesta candidatura e se junh ara campanya electorau qu'ara comence e qu'a de concludir enes eleccions deth dia 17 d'octobre.

Ei volentat dera Junta Nacionau d'aguest partit manifestar que totes es personas d'aguest collectiu son en disposicion d'inciar ua etapa de trabalh entara arrenhuda des vòts de toti es aranesi e pirenencs que desiren era victòria tath projècte progressista que lidèr era persona de Pasqual Maragall.

Aguesta Junta Nacionau tanben mòstre era sua satisfaccion dauant deth hèt qu'un membre d'UA pogue accedir a un lòc destacat dera lista per Lhèida ath Parlament de Catalonha, çò que supause ua naua hita tàs progressistes aranesi.

Aguesta Junta Nacionau vò tanben hèr a saber qu'es sues prepauses en çò que tòque ara Val d'Aran ja s'an hèt a arribar en mans deth candidat Pasqual Maragall, e qu'en aguesta naua etapa de govèrn credem possible un nau impuls entath nòste país que, dempús de vint ans, arrossègue encara grèus mancances en sòn desenvolopament, autant deth punt d'enguarda des inversions e des infrastructures, com en ambit der apregondiment en procès de recuperacion der estatus qu'a

(Contunhe darrèr)

**Damb 205 numeròs,
encara non mos as confiança?**

**Hè-te soscriptor d'ETH DIARI.
Ajuda ara premsa aranesa**

Eth país reclame cambi; ei un moviment de hons que hè dies pren forma en tot manifestà-se de diferenta manèra. Es Plata-formes de supòrt a Maragall en son era pròva mès vedibla d'aguest besonh que se manifeste enes ambits non estrictament poli-tics. Son fòrça es ciutadans que, per rasons diuèrses, vòlen contribuir en aguest procès de renauiment, en tot manifestar eth besonh vitau d'un país que vò entèner era demo-cràcia com ua practica basada enes critèris dera discrepància, dera alternança e dera par-ticipacion. Aguest ei donc un ahèr de hons, qu'afècte as principis fonamentaues dera con- vivència e deth perfil identitari d'un país qu'aspire a nautes còtes de civilitat; per tant, era question non pòt pas resolvé-se damb eth consabut argument de qui guanhe o pèrd es eleccions, e era talha politica des adversaris, senon que cau apregondir en significat d'un procès electorau. E se se i apregondís se hè evident qu'era presència dera democràcia non pòt èster un maquilhatge de determinadi moments, senon qu'ei tanben un talent e unes manères que diboishen er orizont elec- torau com ua culminacion d'aguest hèt, e non

pas com ua estricta conseqüència d'ua arit- metica finita constituïda en clau d'un poder absolutista. Catalonha patís un procès de degradacion de- mocratica e ath viatge de decadència civil, a on un poder establít utilitze partidàriament es ressòrts dera administracion, es mieis de co- municacion, e era prebenda com ua forma de permanéncia indefinida en poder. E dilhèu, çò mès grèu ei qu'en aguesta manipulacion dera mecanica i a tanben ua utilizacion parti- dària des sentiments identitaris e ua classifi- cacion detestabla de boni e mali catalans, en foncion estricta deth sentit deth vòt o dera ideologia ara quau s'adscriuen. I a per tant ua perversion deth procès demo- cratic qu'afècte estrictament ad aguesta con- cepcion madeisha d'interpretar eth debat des idies, e eth dret ara discrepància generant ua situacion de censura factica contra es candi- dats alternatius enes mieis de comunicaciòn oficiaus o oficialistes, e sustot, neurint e ge- nerant un tramet d'interèssi clientelars ath long e ample deth territòri que mòstren com era sumission ideologica ei recompensada

ena madeisha mesura que se castigue era dis- crepància o era dissidència. Non cau méter massa exemples que non agen estat ja aireja- di pes diaris e era prensa, o qu'es madeishi ciutadans non agen patit enes sues pròpies experiéncias personaus. Es símptòmes d'aguest procès son plan evi- dents, e les podem constatar tanben ena vida vidanta des nòstes comunitats, a on era socie- tat civil a perdut pes e protagonisme a favor d'ues classes dirigentes qu'an oficializat to- tes es manifestacions de tipe civil, tà tot soent, hè-ne ua utilizacion politica. Eth terri- tòri a demorat estofat damb uns mecanismes de representacion politizadi enquia un ex- trem, qu'era participacion ciutadana a desa- pareishut des decisions politiquas ath temps qu'ac a hèt tanben era vedença generau des ahèrs, e damb era, era irrenonciabla premissa der interès generau tà totes e cada ua d'aque- res problematiquas qu'afècten as personas e territòris d'aguest país. Maragall propòse era filosofia deth cambi com un ressòrt capaç de liberar totes es naues energies latentes en aguest país, amordassa-

des per ua manèra vieilha e caduca d'entèner era politica. Darrèr sòn i a un exèrcit de naues idies dispausades a trèir deth desbrem- be a tantes e tantes iniciatiues condemnades ar ostracisme pes prejudicis d'uns pògui. Mès sustot, eth cambi de Maragall vò èster era esperança des naues oportunitats, dera igualtat reau d'oportunitats, tant tàs personas coma tàs territòris, e per tant, ua naua etapa d'illusion e esperança a on eth futur non si- gue sonque ua repeticion gastada de çò qu'ei vielh, senon un nau orizont d'afirmacion d'ua societat plurau e diuèrsa que vò ex- pressà-se sense mutilacions ne prejudicis, e vò hè'c, non damb eth debat autista qu'en- quia ara a obsessionat es dirigents de CiU, senon en ua clara aportacion a ua societat eu- ropèa a on er individu ei per principi mès liure e cult, e per tant, aluenhat des lide- ratges paternalistes e essencialistes.

Francés Boya

ARTURAM ERA MASSACRA EN TIMOR

Enes darrères ores era situacion a empèjorat de manèra sub- stanciau en Timor Orientau. Es paramilitars indonèsis an co- mençat ua campanha de terror sus era poblacion e an arribat a envadir era residència deth bisbe Melo e era sedença dera Creu Ròja, a on auciren a quauques des personas que i auien anat a cercar refugi. Dempús deth vòt massiu a favor dera independén- cia, era setmana passada, eth Govèrn d'Indonèsia semble qu'a de- cidit instaurar eth caos en aguest país entà justificar ua anulla- cion deth procès.

En tot qu'es Nacions Unides discutissen s'an d'anar a secórrer ara poblacion de Timor, en Internet a començat ua campanha d'en- viament de messatges electronics entàs presidents des Estats Units e Indonèsia, e tath secretari generau dera ONU entà recla- mà-les eth respècte ara voluntat d'autodeterminacion de Timor.

INDONÈSIA DECLARE ERA
LEI MARCIAU

Eth president indonèsi Iussuf Habibie a declarat era lei marciau en Timor Orientau. Totun, era ONU a reiterat que non abandonarà Timor Orientau maugrat era situacion de terror e deportacions massiues que viu eth territòri. Era lei marciau entrèc en vigor tàs 6.00 e siguec anonciada en Dili, eth caplòc de Ti- mor Orientau, peth generau Adam Damiri, comandant dera region militar. En tot coïncidir tamb eth començament dera lei, eth Govèrn indonèsi deishèc en libertat ath líder des independentistes dera region, Xanana Gusmao, que complie ua condem- na de 20 ans per tinença illicita d'armes e atemptar contra era seguretat der Estat.

D'un aute costat, ath torn de 60.000 timorencs orientaus sigueren acorropadi en comissaries de policia de Dili entà èster deportadi entà Timor Occidentau, segontes eth delegat deth Co- mitè Internacionau dera Creu Ròja entà Timor Orientau, refugiat en Darwin (nòrd d'Aus- tràlia). Mentretant, era Mission des Nacions Unides en Timor Orientau (UNAMET) non abandonarà eth territòri, insistic eth sòn portavotz, David Wimbhurst, des dera ciutat australia- na de Darwin.

Eth secretari generau dera ONU, Kofi Annan, assegurèc que, s'era situacion non mielhore en 48 ores, "serie de besonh qu'era comunitat internacionau estudièsse d'autes mesures entàaju- dar ath govèrn indonèsi" a garantir era seguretat dera poblacion e dera Mission dera ONU. Ath madeish temps, es govèrns occidentaus an començat a aucupar posicions entà ua possibla

Campanha de messatges per Internet

Era emissora de ràdio portuguesa TSF e eth Gabinete de Imprensa vien de méter en marcha ua campanha per Internet d'enviament de corrèus entà dar supòrt ath pòble de Timor Orientau. Entà participà-i auetz de copiar en vòste corrèu eth tèxte que ven ara seguida e envià-lo tad aguestes tres adreces de corrèu:

- Ath president des Estats Units, Bill Clinton: president@whitehouse.gov
- Ath president d'Indonèsia, B. J. Habibie: Habibie@ristek.go.id
- Ath secretari generau dera ONU, Kofi Annan: ecu@un.org

injerència en Timor Orientau. Estats Units a dat un prumèr pas en demanar a Indonèsia qu'accepte ua intervencion in- ternacionau entà contier era onada de violència. Segontes un foncionari deth departament d'Estat, que de- manèc demorar en anonimat, "Indonèsia non complís eth sòn compromís tamb era comunitat internacionau de garan- tir er orde e era seguretat en Timor Orientau, e eth copame- nt dera lei e er orde an creat ua situacion insostenibla".

Era absència o isolament d'observadors estrangèrs e perio- distes, qu'ei part d'ua estratègia elaborada per exercit in- donèsi entà esvitar era presència de testimoni, hè impossi- ble confirmar es escasas notícies procedentes deth territòri sus es matances, pilhatges e traslats massius.

Xanana Gusmao

RÒDA DE PREMSA D'UNITAT D'ARAN: EN TOT HÈR UN ESFÒRÇ
ENTÀ DAR UA IMATGE D'UNITAT INTÈRNA

d'auer Aran respècte de Catalonha. En aguest sentit, e cossent damb toti es auti pro- gressistes deth Pirenèu, auem hèt arribar un plan detalhat d'inversions prioritàries en am- bit pirenenc que permeten recuperar eth no- table retard d'aguesti territòris en relacion damb es zònes mès poblades de Catalonha. Unitat d'Aran tanben se congratule damb eth

hèt que Pasqual Maragall age hèt dera edu- cacion er èish centrau dera sua prepausa po- litica. Açò permeterà e assegurarà era aplica- cion des mesures de besonh entà corregir era situacion de deficiència e precarietat qu'en aguest moment viu aguest sector vitau dera nòsta societat e, ath viatge, possibilitarà ua politica de bèques apropiada as besonhs des

(CONTUNHACION)

ciutadans des nòsti territòris montanhencs que, pr'amor dera sua distància des cen- tres universitaris, patissen ua grèu discriminacion res- pècte de d'auti ciutadans de Catalonha.

Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companys.
Edite ETH DIARI
Família Colomines
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA:
Aula Euròpa des Pirinèus (Val d'Aran)
Carrèr Doctor Manel Vidal
locau num.5
(Darrèr edifici/ Ath cant der Espitau)
25530 Vielha-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871
E-mail vivenciaaranesa@ctv.es
Equip de correctors: Xavier Gutierrez.
Equip comerciau: Ramon Agulló i Teixidor.